

(א) מדות פרק ד משנה ו' ח'
 (ב) ס"א ותוכו, (ג) ויע"ע מוס'
 סוכה ה': ד"ה בשליל, (ד) [שם
 טו:], (ה) [לפניו אלא גורמל],
 (ו) [ג"ל שלט ושליש].

תורה אור השלם

1. והבית אשר בנה המלך שלמה ליהוה ששים אמה ארבו ויעשרים רחבו ושלושים אמה קומתו: מלכים א ו ב
2. ורארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני: מלכים א ו ז
3. ולפני הדביר עשרים אמה ארך ויעשרים אמה רחב ויעשרים אמה קומתו ויצפורו ויהי סגור ויצף מוצח ארו: מלכים א ו כ
4. ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם את ארון ברית יי: מלכים א ו יט

גליון הש"ס

גב' חמש פקראות בתורה אין להם הברע. עיני ירושלמי פרק און מעמדין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קחשיב ליה לדידיה: (ב) ד"ה כותל כו' י"א אמה לצד רוחב עובי החומה כ"ל וזמית כיפת נמחק:

תום' ישנים

לא עבוד אלה חלה, אבל לא ידעינן לדידיה קדושתיה אי כלפנים אי כלחוץ, ולרצנן נמי אי לא היה מספקא לן לא הוה עבדי שמי פרכות שאין לתוש אי מוסיפי על אורי והיכל או בית קדשי הקדשים וז"מ בשלמא לצד פנים אסור לעשות פירות דלילתא נכסין שם לצורך צעדות היכל הוא קדוש קדושת פנים, אלא לצד חוץ נמנה לא יעשה מהי שמי לתוש, י"ל כי פעמיים יכנס (שם דבר) [שם דין להקטיר קטרת (של) [על] בין הבדים [שגולגולין] כפוכות כמין שמי דדי אשה בדלקתן ואם [מן] היה מקטיר בתוך. ריב"א. עבוד שתי פיבות. שלא היו יכולין [להשקות] [לעשות] שם חומה שעוביה אמה בצלד מפני גובה [הצנין], ולקרי בחלל היכל [ואן] קדשי הקדשים לא היו יכולין דהכל בתנא, אלא הגובה הוסיפו על פי ביבא כדכתיב גדול יהיה כבוד הבית ופולגתא היא בצנא בתנא [ג, ח] ד אמר [אבינו] [בבבין] עלו והיטו בגובה. ניעול בין הגמורה [בבב"ה]. הוה מצי למימר ללא אורח ארעא, אלא משכח טעמא אפילו פירא לן כ"י יוסי. אי נמי ל"י יוסי דאמר שלא היה אלא פרכות אמת לרין לומר כן, אבל לרצנן דאמרי שמי פרכות (ו) שלא עייל להדיא מיקרי.

הוציאו לו פרק חמישי יומא

גב.

למעול להדיא. לילך אלא הכותל הצפוני כל אורך ההיכל וכל שעה ענינו מוונות מצית קדשי הקדשים דרך הפריפה שכנגדו: ור' יוסי אמר לך חזינן ישראל שלא הלרין הכסוב לשלית. אלא כל אחד ואחד מתפלל על עצמו שנאמר אשר ידעון איש נגע לצבו ופרש כפיו

ועשרים אמה קומתו. רש"י פי' צפי' מלכיס דהא דאמר לעיל ושלשים אמה קומתו היינו כל הצית עד הגג והא דכתיב ועשרים אמה קומתו היינו עד עליית בית קדשי הקדשים וצ"ב פרק המוכר פירות (דף טז:) פריך ליה ומשני עשרים אמה קומתו משפת כרובים ולמעלה שהכרובים עשה שלמה העומדים בקרקע משני לדי הארון גבהם עשר אמות א):

למיעל להדיא ורבי יוסי אמר לך חביבין ישראל שלא הצריכן הכתוב לשלוח ור' יהודה נמי ניעול בין מגורה לכותל משחרי מאניה א"ר נתן אמה טרקסין לא הכריעו בו חכמים אי כלפנים אי כלחוץ מתקוף לה רבינא מ"ט אילימא משום דכתיב והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלשים אמה קומתו וכתיב וארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני וכתיב ולפני הדביר עשרים אמה אורך ועשרים אמה רוחב ועשרים אמה קומתו ולא ידעינן אמה טרקסין אי מהני עשרים ואי מהני ארבעים ודילמא לא מהני עשרין ולא מהני ארבעין וחללא קא חשיב כותלים לא קא חשיב תדע דכל היכא דקא חשיב כותלים חשיב ליה לדידיה (ד) דתנן ההיכל מאה על מאה ברום מאה כותל אולם חמש והאולם אחת עשרה כותל ההיכל שש^א וארכו ארבעים אמה ואמה טרקסין וכ' אמה בית קדשי הקדשים כותל ההיכל שש והתא שש וכותל התא חמש אלא קדושתיה אי כלפנים אי כלחוץ והיינו דאמר רבי יוחנן בעי יוסף איש הוצל^ב ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם את ארון ברית ה' איבעיא להו היכי קאמר קרא ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם או דילמא הכי קאמר ודביר בתוך הבית מפנימה ומי מספקא ליה והתניא איסי בן יהודה אומר *חמש מקראות בתורה אין להן הכרע שאת

בותר^א ההיב' שש והתא שש וכותל התא חמש. ומימה והכתיב היגיע התחמונה חמש בצמנה רחבה (מלכיס א ו) וי"ל דהכא מיירי צמא האמצעי דכתיב והתיכונה שש בצמנה רחבה כי מגרעות נתן לצית סביב ופיר' דה"פ דקרא שעובי כותל ההיכל לא היה שזה בכל מקום שאם כן היו לריכות לנקב החומה לתחוב זה רחשי הקירות של המא זה לא רצו לעשות פן ירקבו אלא עשו את חומת ההיכל צמערצ למטה צבעה אמות והארכו לגרוע ממנה אמה כנגד תקרת התא האמצעי להניח ראשי הקורות על אותה כניסה ושז והארכו לגרוע עוד אמה כנגד תקרת תא השלישי לפיכך התחמונה חמש בצמנה רחבה והתיכונה ו' בצמנה רחבה וה' ו' בצמנה רחבה והיינו דתנן צמס' מדות [פ"ד מ"ז] התחמונה רחבה חמש והרוצד ששה רוצד ששה היינו התקרה המפסקת צינה לתא התיכונה שעל גבה והאמצעית שש והרוצד ו' והקשה ר"י צר מרדכי אי למטה קא חשיב אלא חמש ואי בתיכונה קא חשיב מאי קאמר כותל ההיכל שש והא כצר נגרע ממנה כנגדה ולפי מה שפירשנו ניחא דכותל ההיכל כנגד תא התחמונה היה עוביה ו' וכנגד התיכונה עוביה ו' כי כצר נגרע

ממנה אמה והכא כנגד התיכונה קא חשיב דהוי התם כותל ההיכל ו' והתא ו' ואמאי לא קא חשיב למטה כותל ההיכל ו' והתא ה' ואידי ואידי חד שעורא הוא י"ל דניחא ליה למיחשב צמקום שהיה כותל ההיכל ו' כמו כותל מזרחי של היכל שהיה כמו כן ו' אי נמי נראה לר"י שהמגרעות היו בכל הכתלים ככותל ההיכל וכשלת כותלי התא וכותל ההיכל היה למטה ו' אמות ומחצה וכותל התא ה' אמות ומחצה וכשהיה נגרע חצי אמה מכל כותל כדכתיב כי מגרעות נתן לצית סביב נמצא התא התחמונה חמש על חמש והתיכונה שש על שש והשלישית שבע על שבע והא דקמני רוצד שש ורוצד שבע אורי' דהיינו אורך המגרעת הראשונה היא שש והמגרעת השניה ארכה שבעה וקרי להו רוצד לפי שהמגרעת כעין שורה בזלגת כעין שנינו צמסכת תמיד צפ"ק (דף טז:) בית גדול היה ומוקף רוצדים וקאמר צגמ"ז רוצדים מאי נייהו (ט) גורתא דליטוואתא דסלקי זהו לאצטוואתא שהיו עושין כעין אצטוואות סטיו לפנים מסטיו מעלותם של אצנים שקורין דגוריד ולשון רוצד הוא שורה עוד פרי' דנראה לו דכותל ההיכל שש והתא שש דלמטה לגמרי קא חשיב ואע"ג דכתיב צמסכנה דמלכיס חמש בצמנה רחבה של מסכת מדות דבית שני היו חלוקין משל שלמה כמו שהיו חלוקין ממשכנה דיוחזקאל דלעתיד דכתיב ציחזקאל (מא) בתר דפריש היכל ובית קדשי הקדשים כתיב ורחב האלע ד' אמות וללע היינו תא דאמר פ' המוכר הבית (צ"ג דף טא.) וכתיב נמי התם (שם) והאלעו ללע אל (ט) שלשים ושלש פעמים אלמא דלא הוה צההיכל אלא ל"ג תאים וצמסכת מדות [פ"ד מ"ג] תנן ל"ח תאים היו שם ט"ו בצפון וט"ו צדרום ושמה צמערב והר' יצחק צר מרדכי פי' דלא צהיכל היו המגרעות אלא צמא היו והא דתנן רוצד שש היינו שורות אצנים עליונים של כותל היגיע התחמונה שעליה מונחים ראשי הקורות וכשהיתה אותה שורה רחבה שש נמצאת שהיתה בזלגת אמה שעובי כותל התא לא היה אלא ה' אמות ולכן בזלגת אמה מצחוץ לפי שהיו לריכין לכנוס אמה מקום הנחת הקורות לצלתי אחוז בקירות הבית ונמצא דעכשו נמי כשהיו כונסין אמה היתה החומה מכל מקום עדיין עובי ה' אמות לפי צמקום אמה הכניסה נמוספה אמה מצחוץ ולא נהירא לר"י דלמה היו מוסיפין אמה אי מחמת חוזק החומה כדי שתהא בכל מקום לכל הפחות ה' אדרבה אותה תוספת היא גרעון שהיה צנין העליון בזלגת אמה חוץ לתחמוץ ומכביד עליו ועוד קשה המינה רוצד שש אצל רוצד שבע למה וכשהיה רוצד שלמעלה ו' נמצא שהיה בזלגת חוץ לחומה שתי אמות שעובי החומה חמש ומה היו לריכין לצליטת שתי אמות והלא לא היו כונסין צליע השלישית אלא אמה שהיה שבע אמות רחבה אמת יותר מן התיכונה ועוד לפי דברי היו נוקצין כותל ההיכל ויותר היה נכון לנקוב כותלי התא ועוד דלישנא דקרא כי מגרעות נתן לצית משמע היכל ולא תאים דלא איקרו בית מיהו הא לא קשיא דמלינר למימר מגרעות נתן לדביר שהיה לבית סביב דהיינו לכותלי התאים ואני שמעתי בשם רבינו יצחק הבחור שלא היה ככותל לא מגרעות ולא כניסה ולא צליטה וראשי הקורות היו מונחין מכותל תא לכותל תא שכנגדו וצמקום הנחת הקורות היה כניסה ככותל התא חצי אמה מזה וחצי אמה מזה וכל התאים היו שים ממזרח למערב שש אמות צין התחמונה [צין] התיכונה צין השלישית וכותל התא חמש אצל מצפון לדרום התחמונה ה' והתיכונה ו' והשלישית שבע והשתא ניחא כותל ההיכל ו' והתא שש וכותל התא [חמש] דצין התחמונה צין התיכונה צין השלישית היו שש ממזרח למערב וכותל היכל שש וכותל התא חמש צין למטה צין למעלה:

שאת

עין משפט גר מצוה

מו א מיי פ"ד מהלכות בית הכמירה הלכה ג':

רבינו חננאל

ור' יוסי אמר לך חביבין ישראל שלא הצריכן הק' לזה. הלא תראה כי בכל השנה הצריכו הק' לכהן במקום שליח הקשת הרמונים בתוך הפעמונים, כי בשעה שיבא אל הקדש ללבוש המעיל שהוא כשליח המגיד, כלומר רוצה ליכנס, וכתיב והיה על אהרן לשרת ותשמע קולו בבואו אל הקדש לפני ה' ובצאתו ולא ימות, ועכשיו ביום הכפורים בבואו לפני ולפנים לא הצריכו לזה המעיל, לפיכך לא חיישין להא דקאמר ר' יהודה. א"ר בתן אמה טרקסין לא הכריעו בו חכמים אי כלפנים אי כלחוץ. ופשוטה היא. ואסיקנא קדושת זו האמה איני יודע אי כקדושת ההיכל היא, אי כקדושת קדשי הקדשים היא. והיינו דא"ר יוחנן בעי ר' יוסי איש הוצל, חביב בתוך הבית מפנימה וגוי היכי פשיטה ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם ארון ברית ה' הכין לתתן שם ארון ברית ה' או דלמא הכי קאמר, ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם ארון ברית ה', (ב) דמשמע במפנים. ואמרינן ומי מספקא ליה ליוסף איש הוצל פשיטה דהאי קרא. והתניא איסי בר יהודה אומר ה' מקראות בלבד אין להם הכרע מן התורה

(ב) נראה דל"ל דמשמע דמקום הדביר גופיה הוא מפניס.

תום' ישנים (המשך)

חביבין ישראל שלא הצריכן הכתוב שש"יה. פריש'י שכל אחד מתפלל לעצמו, שמתא (מ"א ח, לח) אשר ידעון איש נגע לצבו כו'. ואן נראה דלדריכא בהא העולם דכתיב [שם פסוק מג] ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי. על כן נראה כפירוש ר"ח שלא הלרין הכסוב לשלית ציוס הכפורים שכל [ה]שנה היו פעמוני וזכ ורמונן כעכנגס לנהיכל השמיע קול כחכם שזולת שליח להודיע שהוא צא אצל צייה"ח היה נכנס בצנדי לנן כפנים ולא היה נשמע קולו צנאווא אל הקדש, ולכן מצי עייל להדיא. מ"ר. המשך בקראות אין אדם הברע בו. צג"מ [טא, ח] וצפסחיס [כא, צ] פירשמי אמאי לא אמרינן קדאי אלעילי ואללעי מנו את כספן לא תתן לו צנשן וגו', ושם הארכים וגם צפ"ק דקידושין [גל, צ].

